

הנמצאת, למרבה הצער, ואולי גם במקצת באשמתנו, במצב בו היא נמצאת עכשיו. אנחנו אומרים שדרוש חוק טוב, דמוקרטי. אין לנו אומרים שלא דרוש חוק.

לא הבינותו בדיוק את הסטאטיסטיקה שהביא לפנינו חבר הכנסת לנדאו על ריבוי הריגול וכיוצא בזה... **יוחנן בארר:** אל תודה יותר מדי פעמים שלא הבינות. עוד יגידו שאינך מסוגל להבין.

אבנרי: עוד יגידו הרבה דברים. למה לא? מה הקשר בין החוק הזה לענייני ריגול? ישנם מוסדות העוסקים בריגול ובריגולוגיה. אנחנו סומכים עליהם, בין אם יש לנו טענות כלפיהם, בין אם אין לנו... **לנדאו:** זו הודעה חמורה מאד, חבר הכנסת אבנרי. עוד תצא פסקידן מוות על עצמך.

אבנרי: אנו מודים שלרוע המזל יש צורך בביון ובביון-נגדי, ואנחנו רוצים שיהיה פיקוח דמוקרטי גם על המוסדות האלה. אבל מה זה נוגע לחוק הזה? זה לא נוגע לו בכלל... **לנדאו:** חבירה הכנסת לנדאו הביא ציטטות מדברי זאב ז'בוטינסקי. כלל אני הייתי פעם תלמידו של ז'בוטינסקי... **לנדאו:** (קריאתי-ביניים בלתי-מובנת).

אבנרי: אינני בטוח מי היטיב ללמוד ממנו, למרות שלכם יש פאנסט. זאב ז'בוטינסקי אמר פעם: "זו גנב ישיר את התפקה, לא אעמוד דום בשעה שרואה יריק את כושי". אנו אומרים את זאת בדיוק: לא נרשה במדינה זו לחוקק חוקים בלתי-דמוקרטיים בסענות בטחוניות, אנו מאמינים — ואני בטוח שגם אתה מאמין — שגם במצב בטחוני קשה אפשר לקיים חוקים דמוקרטיים. אפשר לפתור בעיות-בטחון בדרך דמוקרטית. זוהי כל טענתנו, ועל כך כל הניכוח.

את המשך נאומנו הקדשנו לניתוח מפורט של תקנת-החירום הנוגה, של הליקויים בה ושל אופייה הסותר נוהל דמוקרטי תקין. למשל: שאין בית-דין לכירור טענותיו של אדם שמכוננתו גויסה וניוקה, וכי... **איש לא דיבר אחרינו.** סגן-השר סיכם, ולבסוף נתקבלה הצעת-החוק בקולות כל הנוכחים, נגד הקול האחד שלנו.

וזוהי הפעם הראשונה שתקנת-החירום זו לא הווארכה פה אחד וללא ויכוח.

מנגנון החושך בכנסת

מה מן המאבקים התנהלו מאחורי-הקלעים. בוועדת-הספורט נמשכה מלחמתנו בשתיית בענף הכדורגל. התוצאה: נבחרה ועדת-מישנה. בגלל הימפתח המפלגתי,

המשטרה אסרה את קמינסקי המפגין לפי איזה חוק?

נגרם כאן אבסורד: לא צורפנו להעדת-מישנה זו, למרות שכל מטרתה היא לדון בהצעות ובהאשמות שלנו.

בהעדת-הכלכלה נמשך הדיון בסיכסוך-התובלה בנמל אשדוד. כאן לא היתה גישתנו יוצאת-דופן: כמו רוב חברי המועדה, תבענו להנהיג שיטה של מיכרום לכל מיטען, ולשים קץ לשיטה, שנתגלתה לנו רק תוך כדי חקירה, לפיה מוסר בעל-חזקה את העבודה עצמה לזולתו, וגובה דמי-תיווך בגובה של עד 12%. השיטה שיטה זו לנוהל הפיאודלי בימי הביניים, כשכל איכר גבה מס על הסחורה שעברה בשטחו.

המאבק המרוחק ביותר התנהל סביב הצעתנו להעמיד לסדר-היום את סירוב השלטונות להפחית שליש מעונשו של "האדם השלישי", כמקובל.

לא היה ספק כי גורמים נסתרים ואדרייה-השפעה התערבו נגד עצם כחנתנו להעלות את ההצעה הזאת לדיון. היה מעניין לעקוב אחרי פעולה זו — ולהיחזק מה רב כוחם של מנגנונים מסויימים גם מאחורי הקלעים של הכנסת.

אף שאנו זכאים להעלות כל נושא שהוא, נמצאו לפתע גימוקים מפליאים ותמוהים להכשלת נסיון זה. הדבר התגלגל, לבסוף, לוועדת-הכנסת — בה אין אנו חברים. ביקשנו להשמיע את טענותינו שם — וגם בקשה זו לא נענתה.

אם אכן יוחלט סופית למנוע בעדנו מלהעלות עניין זה במליאה תהיה זאת תעודת-עניית לכנסת, והוכחה נוספת עד כמה חדל מוסד זה מלהיות הגוף הריבוני והעליון במדינה — מנגנון-החושך רב וריבוני יותר.

מפ"ם למען החוליע

ב סוף מושב-השבוע היה צריך להגיע תורנו להעלות לדיון את הצעת-החוק הראשונה שלנו: נהגת קחרום בכנסת. ההצעה: הכנסת לא תקיים שום דיון במליאה אלא בנוכחות 30 ח"כים לפחות, ולא תערך שום הצבעה אלא בנוכחות 40 ח"כים. חוק מזה תירשם נוכחות הח"כים בכנסת.

הוגים ממשלתיים פנו אלינו, הציעו לנו לדחות את הדיון. היה ברור לנו שאם לא נסכים לדחייה, תצביע הקואליציה כולה נגדנו באופן אוטומאטי. סברנו שהדחייה עשויה לפתוח פתח כלשהו לתקוה שההגיון יגבר על השיקול הכיחתי. הסכמנו לדחות לשבוע-שבועיים.

לכן הגיעו לדיון רק שלוש הצעות-חוקים של גזיל. העיקרית שבהן: הצעה לתקן את חוק לשון הרע.

שר-המשפטים החדש הציע להסיר הצעה זו מסדר-היום, בטענה שממילא תגיש הממשלה בקרוב הצעות משלה, לפי דו"ח ויתקין.

אך היה מורגש כי ליבו של השר לא היה שלם עם הצעה זו — והוא גם לא יכול היה להתחייב כי הממשלה אכן תקבל אפילו את כל המלצות ועדת-ויתקון. לכן הצבענו, בלי כל היסוס, יחד עם גזיל.

ואז זכתה הכנסת למחזה העגום ביותר של השבוע. כל סיעת מפ"ם הרימה את ידה למען הצעת הקואליציה להוריד את התיקונים מסדר-היום.

מפ"ם הציעה, לפני הבחירות, את אותם התיקונים עצמם לחוק לשון הרע. המלחמה בלשון הרע היתה אחד הדגלים העיקריים שלה במערכת-הבחירות. עתה הצביעה אפילו נגד דיון מוקדם — ובלתי מחייב — בתיקונים, מבלי שהובטח לה שהממשלה תציע תיקונים אלה. לכל היותר תקבל הממשלה את המלצות ויתקון — הגופלות בהרבה מן ההצעות שמפ"ם התחייבה להן במלחמת-הבחירות כלפי הבוחר.

אך הבחירות עברו. מי זוכר כיום את ההבטחות?

רופאים לא יהיו קוזאקים

ל מחרת הדיון הסוער הזה התחוללה סערה שניה, הפעם בעיקבות הנסיון להכריח רופאים לעבוד בספר כעובדי-כפייה.

הדבר נפתח בהצעה-לסדר-היום של רות הקטין (אחדות-העבודה). הנושא הרישמי היה: "מחסור חמור ברופאים באזורי-פיתוח ביישובי-ספר". אך בדבריה-הנמקה שלה רמזה הקטין בבירור לאן היא מובילה: לחידוש הצעת-החוק, אותה היא יזמה בכנסת הקודמת, להפעיל אמצעי-כפייה לשם ריתוק הרופאים הצעירים בספר. היא העלתה את הצעת-החוק על נס, שללה בחריפות את טענות האנשים שהתנגדו לה בכנסת הקודמת.

שר-הבריאות החדש, ישראל ברזילי המפ"ם, ענה בנאום פיקחי ורבי-משמעי והציע להעביר את ההצעה לחעדה. הוא עקף את שאלת הצעת-החוק, לא התייחס אליה כלל. מכאן שהיתה צפויה סכנה שבחעדה תעלה הצעת-החוק מחדש, ובתום הדיון בה תציע החעדה לכנסת לחוקק חוקי-כפייה כזה.

דברי השר סיימו, למעשה, את החיכוח. היתה רק אפשרות אחת לסיעתנו להתערב בו — להציע להסיר את ההצעה כולה מסדר-היום. לאור הנסיבות ביקשנו את רשות-הדיבור והצבענו הצעה זו.

היא גרמה מייד לסערה כללית. בייחוד סערו ספסלי מפ"ם, וקריאות נרגזות ניתכו עלינו. אך עמדנו על דעתנו: למרות שניסוח ההצעה-לסדר-היום הוא תמים וחיוני, מתחבאת מאחוריו מגמה שעלינו לחתום בה. "לא ניישב את הספר באמצעות קוזאקים" סיכמנו.

באופן בלתי-ירגיל, ביקש השר שוב את רשות-הדיבור. הוא התנגד להצעתנו, הוסיף הפעם כי לא עניין החוק יבורר בחעדה, אלא רק הבעיה עצמה. בירור זה דרוש.

שאלתנו בקריאתי-ביניים: "האם השר מתנגד לחוק במפורש?"

על כך ענה: "אותי מדאיגה בעיקר הבעיה כיצד לפתור את שאלת המחסור ברופאים בכפר ובספר, ואני מאמין שאפשר לפתור את הבעיה הזאת בלי חוק".

לאור דברים אלה, הסרנו את הצעתנו והצבענו בעד בירור בחעדה (שאני חבר בה). הצעה זו נתקבלה. גזיל נמנע. הוא ניט בכססים זה כדי שיוכל לקבל את רשות-הדיבור להנמקת עמדתו — ועמדה זו הודתה, כמעט מילולית, עם העמדה שלנו.

תצביע יפה, תקבל בנק

א חרי מערות אלה, היה הדיון על חוק הבנקאות שקט. הממשלה הציעה להאריך את סמכות שר-האוצר (באמצעות נגיד בנק ישראל) לאסור פתיחת סניפים חדשים לבני קים. בדרך האופיינית לה, עשתה זאת בצורה שהעניקה לשר סמכויות בלתי-מוגבלות.

יוחנן בארר תמך עקרונות בחוק, אך שלל את הרחבת הפיקוח על הבנקים. ויקטור שם טוב המפ"ם דרש, היפך, פיקוח חמור יותר. תוך כדי כך התפתח דו-שיח קצר בינינו:

שמיטוב: אני מוכרח לומר שיש לי עונג גדול להכריז שהסכמתי לכל מילה שאמר שר-האוצר בקשר לחוק זה. אינני מתחייב גם בעתיד לתמוך בכל דבר ששר-האוצר מביא לכנסת...

אבנרי: יש לך ברירה?

שמיטוב: בהחלט. עוד תיווכח.

אבנרי: הלוואי.

לאחר-מכן הגיע תורנו — לתמהונם של ח"כים רבים, שסברו כי אין לנו מה לומר לגבי סוגייה כה מקצועית כמו חוקי-בנקאות. הם נוכחו חיש-מהרה לדעת שיש בפנינו דברים עקרוניים מאד:

... אנו חוזרים כאן לבעיה החוזרת ונשנית כמעט לגבי כל העניינים שהממשלה מביאה לכנסת: העברת סמכויות הכנסת לרשות המבצעת.

פודת-הבנקאות הנהוגה אצלנו היא פקודה קולוניאלית מובהקת. היא מקנה סמכויות עצומות לשר-האוצר ולממשלה, מבלי שהיא קובעת נורמות מחייבות.

... אסור להשאיר שיקול-דעת מוחלט בידי שר-האוצר, היכול להעניק רשיונות למעוניין זה או אחר, לפי אופן הצבעת סיעתו בכנסת. (כאן רמזנו למתן רשיון הבנק לאגודת-ישראל, ומורת הצבעתה בעד המימשל הצבאי).

סיעתנו מתנגדת לכל חוק המעניק שיקול-דעת אבסולוטי לשר הנוגע בדבר, אלא אם כן נקבעות בחוק נורמות בסיסיות, אונייטסיביות, ותחומים ברורים לשיקול-דעת זה.

השיטה הנוכחית פותחת פתח לפרוטקציוניזם מובהק, ולאו דווקא כלכלי, הנוגד את מושגיה-היסוד של הסדר הציבורי.

הצעה להחזיר את הצעת-החוק לממשלה. בעמדה זו נשארנו לבדנו. כל שאר הנואמים — חוץ מאגודת-ישראל, הוואנה לבנק שלה — חייבו את החוק, וזקא שמואל מיקוניס, איש מקי, הגיע לקיצוניות, תבע מן הממשלה להחמיר את הפיקוח הרבה יותר. זה היה קצת מוזר בעיני, כי כראשית נאומי קבע מיקוניס שלא הממשלה מפקחת על הבנקים, אלא שהבנקים הם המפקחים על הממשלה.

מתיוונים ויהודים רפורמיים

י כוחים אלה היו רק חלק מעבודת סיעתנו במשך השבוע. כך, למשל, הגשנו שורה של שאלות, ביניהן:

● שאלתה לשר-הבריאות בעיקבות הידיעה שפיטר שני רבנים, שהיו שייכים בימי

Handwritten signature or note in the bottom left corner.